

SPRAVODAJKA

OBLASTNÉHO KLUBU VOJENSKÝCH VÝSADKÁROV

BANSKÁ BYSTRICA

5

2009

Na úvod

Jesenný čas prišiel a s ním aj sychravé počasie. K príprave nášho SPRAVODAJCU mám zaujímavé články od kolegov Emila Tencera a Vlada Gajdoša z Karlových Varov. Dokonca Vlado mi najviac zaslal aj „PADÁČEK“ – občasník klubu vojenských výsadkových veteránov Praha. Tak sa púšťam „do výroby“ tohto nášho klubového časopisu. Znovu malá poznámka: „Kolegovia, ktorí sa zúčastňujú rôznych akcií či už v spolupráci s armádou, obcami, mestami, samosprávami či s organizáciami, ako napríklad Slovenský zväz protifašistických bojovníkov, Klub vojenských dôchodcov a ďalšími, podľa možností urobili dokumentáciu pre výročnú správu o činnosti nášho oblastného KVV.“

Ivan Bartoš

Spomienka na prvého veliteľa Sokolských parašutistov

*V tomto roku uplynulo už štyridsať rokov od obdobia, kedy nás navždy opustil bývalý prvý veliteľ Československých Sokolských parašutistov v rokoch 1949 – 1951 v Prahe pre celú vtedajšiu ČSR - **Doc. Ing. Štefan Gronský**.*

Narodil sa 12. novembra 1923 v Likavke pri Ružomberku. Už od školských lavíc bol zapojený do ilegálnej činnosti a viac krát za to aj väznený. Z väzenia sa mu nakoniec podarilo ujsť a počas SNP sa pripojil k francúzskym partizánom, kde sa spolu s nimi zúčastnil bojov o Strečno. Potom v radoch sovietskych partizánov bojoval na Orave a v Liptovských horách až do skončenia vojny. Za túto činnosť bol vyznamenaný „Rádom I. stupňa SNP“ a Najvyšší soviety ZSSR mu udelili vyznamenanie „Za víťazstvo nad Nemeckom.“ Po skončení vojny v roku 1947 sa zapojil ešte do bojov proti Benderovským bandám na Slovensku.

Po vzniku výsadkového vojska v roku 1947 boli do neho v rámci náboru u iných útvarov prijímaní vojenski dobrovoľníci. Tí, ktorí úspešne prešli lekárskou prehliadkou a prijímacími skúškami, boli potom k výsadkovému vojsku odvelení. Výsadkové vojsko bolo zo začiatku malou jednotkou, ktorá sa dala náborom od iných útvarov dopĺňať. Tento spôsob získavania dobrovoľníkov vo väčšom množstve už nevyhovoval. Preto veliteľ výsadkového vojska generál Paleček navrhol Československej obci Sokolskej, ktorej bol aj on jej bývalý člen, aby zabezpečovala prípravu brancov pre výsadkové vojsko s tým, že všetky náklady spojené s výcvikom bude hradiť armáda.

Za týmto účelom bol v novembri 1949 zvolaný do Prahy zlučovací zjazd brannou komisiu ČOS a brannou komisiou Jednotnej telovýchovnej organizácie Sokol na Slovensku. V tom období výcvik parašutistov v Čechách ešte pravidelne neprebíhal. Na Slovensku ho organizovane zabezpečoval Slovenský národný aeroklub vo svojich členských organizáciách. SNA preto aj proti svojej vôli musel zo svojej pôsobnosti výcvik parašutistov vyčleniť pre JTO Sokol.

Pre riadenie tejto činnosti bolo v celej ČSR vybraných viacej parašutistov, ktorí už predtým absolvovali výcvik u výsadkového vojska. Za veliteľa Sokolských parašutistov pre celú ČSR bol vybraný Štefan Gronský a pre Slovensko Vladimír Hlôška, ktorý bol zároveň aj jeho zástupcom. Oba boli účastníkmi II. svetovej vojny a bojovali v nej ako partizáni. Výsadkové

vojsko už od roku 1948 pripravovalo pre civilných parašutistov inštruktorské kádre na padáky VJ-1 vo svojich vojenských zariadeniach. Ďalšie kurzy potom viedol už Gronský na ich zariadeniach v Hradčanoch pri Zákupách.

Gronský a Hlôška okrem prípravy brancov mali záujem aj o zoskoky voľným pádom. Preto na veľvyslanectve ZSSR v Prahe zabezpečili účasť trom parašutistom na zaškolenie v ich organizácii DOSAF v Moskve. Školenie malo trvať jeden a pol roka a frekventanti by mali získať kvalifikáciu inštruktora pre voľné pády a pilota vysadzovača. Školenia sa mali zúčastniť Jiřina Hříbková a Květoslav Wiesner z Čiech a Emil Tencer zo Slovenska. Táto dohoda však nebola uskutočnená pre politické intrigy, ktoré v tom období v celej ČSR boli takmer na dennom poriadku. Mali za cieľ odstrániť z vedúcich funkcií niektorých bojovníkov z II. svetovej vojny, najmä partizánov a bojovníkov zo Západu.

Na jednom z posledných kurzov, ktorý sa konal v apríli 1951 na Vajnorskom letisku v Bratislave štrnásť dní, bol na kontrolnej návšteve aj Gronský. Absolventi tohto kurzu dostali oprávnenie viesť výcvik ako velitelia kraja a časť z nich získala oprávnenie vysadzovača. Bola to však posledná služobná cesta Štefana Gronskeho na Slovensko. Po príchode do Prahy bol z funkcie veliteľa odvolaný a to isté postihlo aj Vladimíra Hlôšku na ústredí v Bratislave. Oba boli nespravodlivo obvinení vo vykonštruovaných procesoch, neskôr boli rehabilitovaní.

Gronský po odchode z Prahy odišiel pracovať do Košíc, kde vynikol svojimi organizačnými a osobnými schopnosťami. Stal sa vedúcim katedry politickej ekonómie na Vysokej škole technickej v Košiciach a aktívne sa zapájal aj do verejných činností. Bol členom vedeckej rady

Svadba Štefana Gronskeho (1950)

Celkom vpravo konštruktér padákov VJ-2 Maděra. Po ľavej strane Gronskeho veliteľ výsadekovej vojska generál Paleček, po pravej strane jeho manželka Jana, tiež parašutistka.

Hutníckej fakulty. Jeho manželka Jana tiež prednášala na vysokej škole. Spolu vychovali štyri deti. Štefan Gronský bol skromný, spravodlivý, pokojný a rozvážny človek. Bol pre nás vzorom a ním aj zostal. Jeho statočné srdce životný nápor však nevydržalo a dotĺklo vo veku 45 rokov 2. januára 1969.

*Emil Tencer
august 2009*

Balóny a ich využitie v v. čs. armáde.

(V roku 2009 sme si pripomenuli 45. výročie od ukončenia ich používania v v. čs. armáde...)

Už samotný pojem balón vyvolá zákonite dávku romantiky a nostalgie. Tak ako v mnohých prípadoch technických vynálezov je v pozadí i vojenské využitie.

Takže trochu informácií z histórie. Pokiaľ pomineme balóny použité čínskym generálom Zhuge-Liangom na odstrašenie nepriateľa už v 3 stor. pred n. l., tak priekopníkom použitia bola francúzska armáda. Giraud de Villette už v roku 1783 uvažoval o vojenskom využití montgolfiér. Pripomínam, že i tieto prešli vývojom plnenia od vodíku, cez svietiplyn (jedovatá zmes H_2 a uhlíkovodíkových plynov) až k bezpečnému hélíu. V roku 1793, počas prvej francúzskej republiky sa poradca Výboru pre štátne blaho Guilam de Morveau pokúsil neúspešne prepraviť z obliehaného mesta Condre depešu montgolfiérou. V roku 1784 montgolfiéra Tadeáša Hanka lieta i v Čechách. I **Prešpurské noviny** informovali v rokoch 1783/5 o prvých pokusoch „vetroplavcov“, musím konštatovať, že s nedôverou až iróniou. Napoleón, i keď jeho armáda vlastnila dva balóny im nebol veľmi naklonený. Rakúsky poručík Franz von Uchatius sa pokúsil 22. 8. 1849 bombardovať obliehané Benátky. Vypustil asi 200 balónov, každý s 12 - 14 kg bombou. Všetko šlo hladko do výšky 1400 m, kde sa otočil vietor a bomby skončili nakoniec vo vlastných radoch rakúskej armády. V r. 1867 predstavil Giffard na svetovej výstave v Paríži upútaný balón. V rokoch 1870/71 odletelo 66 balónov z Prusmi obliehaného Paríža a odviezli asi 166 osôb a množstvo pošty. V americkej vojne Sever proti Juhu slúžil v roku 1863 (u „severných“) ako pozorovateľ z balónu i neskorší vynálezca vzducholode barón Ferdinand von Zeppelin. Prvá balónová jednotka vzniká v britskej armáde v 5/1890 pod velením kráľovských ženistov, v roku 1912 sa spája s letectvom a prápor už má 12 balónov s osádkami. Prvými kapitánmi v. čs. vzduchoplavby sa stávajú v roku 1893 F. Hůlka a F. Wandas s balónom Ressel. Vo Viedni je v roku 1893 založená Vojenská vzduchoplavecká škola, vzniká 1. bal. prápor, v roku 1894 sú vyradení i prví v. čs. voj. piloti a hneď sa zúčastňujú manévrov pri Kapliciach. V roku 1894 slovenský konštruktér a vynálezca, autor 17 voj. a tech. patentov, **Ján Bahýľ (1856-1915) patentoval balón so vzdušnou turbínou**. V rokoch 1895 – 1914 zároveň pôsobí J. Bahýľ ako predseda **Vzduchoplavebnej organizácie v Bratislave**. V septembri 1902 sa cisárskych manévrov pri **Šaštíne - Borskom Mikuláši** zúčastnili dva balóny. V roku 1906 predstavila balón c. a k. armáda v priestore železničnej stanice a športového ihriska na Moyzesovej ul. v **Košiciach**, (balón pristál v Bidovciach), ďalšie vojenské manévry sa uskutočnili v 9/1909 pri Veľkom Meziříčí.

Zlatou érou balónov však bolo jednoznačne obdobie I. svetovej vojny.

Upútané balóny slúžili na pozorovanie, riadenie delostreleckej paľby a sústavy menších balónov (hlavne balóny Riedinger) ako priehradné balóny napr. proti bombardovaniu. V zdokonaľovaní sa najďalej dostali Francúzi (balóny označovali radou H, L, M,...) a Nemci. Progres spočíval v zmene tvaru – z pôvodne guľatých balónov sa vyvinuli balóny „klobásových“ tvarov (nemecká konštrukcia Parseval - Sigsfeld), zvyšoval sa objem (z $600m^3$ na $1200m^3$), kvalita navijakov a upevnenia, ako i odolnosť proti vetru, kde sa zvýšila ich použiteľnosť zo sily vetra 7m/s až na 20-30m/s. Zvýšila sa i dostupnosť (výška) až na 1500m. Vylepšovala sa i obrana ľahko zraniteľných balónov proti pilotom – „lovcom balónov“. Osádka balónov začína používať **padáky**, po roku 1916 i piloti lietadiel. Nemecký pilot por. H. Gontermann dosiahol 18 zostrelov, menej úspešný bol jeho kolega Zimmermann, ktorému Rusi podstrčili balón s figurínou (a asi 100 kg dynamitu), takže jeho 16 zostrel bol skutočne posledný. Belgičan Willi Coppens zaznamenal 26 - 36 zostrelov, Francúz Jean - Pierre Leon Bourjade 24 a divoký Američan Frank Luke si pripísal 14 zostrelených balónov. Zostrel

talianskeho pozorovacieho balóna zaznamenal 16. 9. 1917 i **rodák z Trnavy František Wogner**. Koncom I. svet. vojny disponovalo Nemecko celkom 186 balónmi. Letecký vývoj sa však nedal zastaviť.

Rok 1918 prináša rozpad rakúsko-uhorskej monarchie a vznik ČSR. Vzniká československá armáda, v ktorej prevládajú loajálni velitelia c. a k. monarchie a po roku 1920 i vracajúci sa čs. legionári zo zahraničia. V armáde prevláda francúzsky trend, na vedúcich postoch je (zatiaľ) francúzska generalita. Jedným z prvých čs. leteckých pozorovateľov bol už v roku 1918 poručík František Farka od 14. p p?.

V roku 1919 Ministerstvo verejných prác ČSR zriaďuje Vzduchoplavecké oddelenie neskôr Odbor letecký (prakticky civilné dopravné letectvo). Na MNO vzniká III. odbor letecký, prvým prednostom je kpt. letectva Karel Huppner, v r. 1919 kpt. Iva Robert Schwarz. V auguste 1920, rozhodnutím MNO č. j.: 346 196 vzniká 13. oddelenie – vzduchoplavecké, s posádkami v Lysej n. L. (rota 1), a veliteľstvom v Olomouci (rota 2), **od 1/1921 v Nitre (rota 3)**. Veliteľom 13. oddelenia až do roku 1924 bol pplk. Kazimír Churý, sú používané trofejné balóny Riedinger – K, talianske ATA, Semperit, n K21 vyrábaný po roku 1930 ako **Matador (1200m³) v Bratislave**. V marci 1922 prešiel balónovým kurzom v Olomouci i veliteľ 2. balónovej rotý leteckého pluku 2, por. Josef Hanuš, v r. 1950 gen. čs. letectva. Ďalšia reorganizácia nastáva v 5/24, kedy je oddelenie prevelené pod delostrelectvo a jednotlivé rotý podriadené del. plukom (1- dp. 305 Č. Budějovice, 1- dp 302 Olomouc, 3- dp. č. 304 Brno). V 10/25 nasleduje prevelenie priamo pod Zemské veliteľstvo Praha a je vytvorená delostrelecká balónová rota v Míloviciach, ktorá zanikla v r. 1933. Je vytvorený III. oddiel del. pluku 331, v 10/35 vznikajú ešte balónové rotý, v roku 1936 sa sťahujú do Příbrami. Zaujmu letecké presuny balónov z posádky na strelnicu Brdy (Jince) ako i vybudovanie jediného hangáru pre balóny tzv. „balónky“ v kasárňach Příbram. Definitívny zánik balónových rôt prišiel v 7/1939. Okrem pplk. Churého – víťaza 1. medzinárodnej súťaže voľných balónov v roku 1927 v Prahe (spoločne s Dr. Rumplesom – balón ing. Finger) pozná história i ďalších vojenských rekordmanov – 1929 pplk. F. Budík 4 hod 10 min letu, 148,25 km), 1933 mjr. F. Ježek 2.759 m). V 4/1931 zavádza armáda čestný odznak pre pilotov a pozorovateľov z balónov.

V apríli 1936 je na Ostravskú zadržaný nemecký balón a osádka obvinená s podozrenia na špionáž.

Druhá svetová vojna prináša ďalšie použitie balónov.

Najznámejší obraz balónov vyvolá snáď spomienka na nemecké bombardovanie Londýna, príp. ostreľovanie raketami V-1, V-2, kedy Londýn chránila priehradná sieť balónov. O prekonanie barážových sietí sa pokúsili Nemci namontovaním rezačov balónových lán na rám a boky kabíny lietadla Do 217E-4 v r. 1941/2. Do balónovej baráže narazil 16. 10. 1940 pri návrate z bombardovania i bombardér 311 čs. bomb. perute S/Ldr. Veselého. V povedomí parašutistickej verejnosti sú balóny spojené s **parašutistickým výcvikom londýnskej skupiny „D“ v anglickom Ringway a výcvikom 2. čs. pdb v ruskom Jefremove** (o ktorých som už písal v iných blokoch).

Menej známou operáciou II. svet. vojny je operácia OUTWARD. Začiatok bol prozaický, veľká búrka v septembri 1940 potrhala priehradné (barážové) balóny nad Londýnom, ktoré boli vetrom odnesené až nad Škandináviu. Sila vetra, prevažne od V. Británie smerom na pevninu, umožnila anglickej Admiralite vyslať v priebehu rokov 1942 –1944 okolo 100.000 balónov nad Nemecko. Išlo o balóny so zápalnými bombami a druhý typ niesol oceľový drôt, ktorý dokázal skratovať vysoké napätie. Takto vyhorela i elektráreň v Böhlene pri Lipsku. Zaujme i cena jednotlivého balónu plneného vodíkom, lietajúceho obvykle v letovej výške okolo 5000 m, ktorá bola necelé 2 £. Menej používané propagandistické balóny sa tiež

používali, sú zaznamenané i pristátia anglických balónov vo vojenskom priestore Brdy-Wald (9. 2. 1941 bez a 18. 2. 1943 i s propagandistickými letákmi). I niektoré lietadlá vysadzujúce výsadky nad Protektorátom používali vyhodenie letákov, príp. klamlivé bombardovanie na zakrytie hlavnej úlohy letu. História zaznamenal i japonské pokusy o bombardovanie USA (11/44 – 8/45) balónmi lietajúcimi vo výškach okolo 11,5 km. Z viac ako 9000 balónov z ryžového papiera (538m³) nesúcich 15 kg pumu ich dopadlo na USA 285.

Väčšina v Anglicku vyškolených parašutistov absolvovala denný alebo nočný zoskok z balónu, v slangu parašutistov prezývanom „Bessie“. Zoskoky boli obvykle z 200 až 300 m. Hlavným dôvodom vykonávania zoskokov z balónov boli hlavne ekonomické úspory ako i stanovená metodická rada v parašutistickom výcviku. Nechcel by som byť v koži parašutistov 2. čs. pdb pri ich zoskokoch z balóna vo februári 1944. (Od 19. februára do apríla 1944 bolo uskutočnených v rámci 2. čs. pdb celkom 7.675 zoskokov z upútaného balóna).

Obdobie „železnej opony“.

50. roky prinášajú vlnu balónových akcií s letákmi. V rádiu Slobodná Európa sú organizátormi balónov do Československa Dr. M. Podivinský, J. Pecháček a A. Paleček. Dodnes nepotvrdenou zostáva havária lietadla D-C3 Dakota z 18. 1. 1956 **nad Toryskou pri Poprade**. Let ČSA na linke Bratislava – Košice si po údajnej zrážke s balónom vyžiadal 22 obetí. Z vtedajšieho západného Nemecka vyslal do ČSR v rokoch 1953-54 s agentmi 4-7 balónov mjr. František Bogataj (výsadok CARBON). Po emigrácii z ČSR (*pozn. emigrovalo viac ako 20 príslušníkov londýnskej sekcie „D“*), pôsobil „Robert“, „Frank“ ako vedúci balónovej základne v Moravcovej skupine v Bensheim. Piloti (agenti chodci) sa cvičili na základni RAF v Cardingtone pri Bedforde vo V. Británii. V noci 8. 7. 1953 pristál pri Plzni M. Vaja a 13. 7. 1953 prekročil hranicu cez zátarasy do Rakúska. 31. 10. 1953 pristál úspešne agent Ladislav Křivohlavý, bol však po 2 týždňoch zadržaný na Klínovci. 13. 8. 1954 boli pri obci Krásna Hora na Sedlčansku objavení mŕtvi dvaja agenti – František Jakoubě alias František Malec, a údajný František Blažek. Podľa letového plánu absolvovali z Bavorska asi 120 km let, a príčinou nehody bolo pravdepodobne odtrhnutie plátennej gondoly. Balón bol neskôr objavený pri Vlašimi. Častým problémom v navigácii a riadení balónov bol nepomer – anglické výškomery v stopách, mapy v metroch. Na opačnej strane hraníc sa medzitým borí s problémami československé výsadkové vojsko. Nákup balónov z V. Británie a zo SSSR bol v nedohľadne, preto je v roku 1949 rozhodnuté (plk. B. Lomský), aby veliteľstvo hľadalo iné cesty, t. j. vlastné zdroje. Prakticky išlo o vyhľadanie výrobcu a finančné krytie výroby pre potreby výsadkového vojska čs. armády. Reťazcom výzkum – vývoj - výroba bol nakoniec poverený n. p. Fatra Napajedla (Optimit – Odry?), paralelne sa však viedli rokovania so sovietskou stranou o nákupe balónov. V rokoch 1952-56 sa objavuje v organizačnej štruktúre 22. vvb i **balónová rota, dislokovaná v Prešove**, s veliteľom kpt. Lubomírom Šulčíkom. Letisko v Prešove – Šebastová sa tak stáva miestom základných cvičných zoskokov celej generácie vojenských parašutistov. Na letisku boli vybudované i trenažéry, s dvierkami balónového koša. Bežné opravy balónov sa robili priamo v kasárňach, na „buzerplacoch.“ Ďalšie balóniská (baloniště) by sme našli i v posádkach Boreček u Mimoně, Prostějov, Chrudim, Luštěnice, Holešov, **Košice**, atď. S balónmi sa čs. výsadkári rozlúčili v roku 1964. Pri dobrej organizácii sa podarilo uskutočniť až 100 zoskokov za 4-5 hodín. Na ukončenie používania balónov v ČSLA už reagoval i nový predpis k padáku OVP - 68, ktorý už nepočítal so zoskokmi z balónu na tomto type padáku.

Novodobá história prináša správy o tom, že Južná Kórea vyslala v roku 2008/9 balóny s letákmi do Sev. Kórei. Izraelské priehradné balóny monitorujú odpaľovanie palestínskych rakiet „Kassám“ z pásma Gazy a vytvárajú 15 sekundový priestor na útek do krytu. Paradoxne

by sme balóny našli dnes i v niektorých armádach NATO (Belgicko, Holandsko, V. Británia), kde na nich voj. parašutisti absolvujú základný výcvik. Slovensko si 14. 6. 2006 pripomenulo v Košiciach balónovou fiestou 100. výročie štartu balónu Turul. Pribúda stále viac balónových nadšencov, medzi centrá balónového lietania na Slovensku by som zaradil Košice, Podbrezovú, Trenčín a samozrejme nesmiem zabudnúť na Bratislavský balónový klub, ktorý mi umožnil v roku 2008 absolvovať zoskok z tohto romantického dopravného prostriedku. Nesmiem zabudnúť na posledné M SR a ČR v lietaní balónmi, ktoré sa konali v dňoch 13.-18. 10. 2009 v Sklených Tepliciach a Kremnických vrchoch a mal som tú možnosť sa ich (aktívne) zúčastniť.

Berte môj článok ako základ (podľa terminológie Wikipédie – výhonok), na ktorý v budúcnosti spomienkami zaručene nadviažu ďalší, dnes ešte žijúci „skokani“ prípadne príslušníci balónových jednotiek.

Príloha: Spomienky Vlada Zámečníka - 2 listy

Upútané balóny u výsadkového vojska

Pre zoskoky sa používali dva typy upútaných balónov. Jeden mal objem 800 m³ a druhý 1600 m³. Prvý mal kôš pre jedného vysadzovača a štyroch parašutistov a druhý väčší pre 6 parašutistov a vysadzovača. Tento počas mojej služby sa používal len sporadicky. Nepamätám sa či boli nejako označené, ale mám dojem, že bol aspoň na jednom nápis Sloužime lidu. Ja som slúžil v rokoch 1956 -58 a to sa z balónov skákalo nad Solivarom pri Prešove a keď bol na návšteve viceprezident Egypta maršál Ámer, tak aj na letisku v Prešove. Predtým sa z balónov skákalo aj v Košiciach. Pre kontrolu veľkých balónov sa ešte používal tzv. skokan, ktorý bol pripútaný na lane a ten kto vykonával kontrolu, sedel v ňom ako v padákovom postroji. Skokan mal objem cca 150 m³.

Zoskoky sa vykonávali zo 400 m na trhačku s padákom PD-47. Výstup do tejto výšky trval asi 3 minúty. Bol ovplyvnený aj počasím. Mnohokrát výška zoskokov vplyvom vetra, tlakovou nížou a prepúšťaním tkaniny balónu bola podstatne nižšia. Dalo sa z neho skákať aj z väčšej výšky. Ja aj kpt. Křivan sme z balónu skákali z výšky 600 m voľným pádom s pilotným padákom typu Raketa, ktorý sa používal v prúdových lietadlách. Balónové koše boli drevené a z ľahkých zliatin. Vybavené boli výškomerom a barografom. Povel k výskoku dával vysadzovač po odmávaní zástavkou od navijaka a po skontrolovaní výškomeru. Obsluha navijaka kontrolovala výšku podľa odvinutého lana, čo niekedy bolo dosť problematické. Pred každými zoskokmi sme museli doplňovať balón vodíkom a niekedy sme ho doplnili aj 30 vodíkovými bombami. Balóny boli zaparkované a ukotvené v dostatočne vysokej drevenej ohrade, aby boli chránené pred silným vetrom, v lesíku nad Solivarom. Tiež boli zaistené aj vreckami s pieskom. Na ich vypúšťanie sme používali sovietske navijaky typu ZIS.

Príhoda č. 1

Po vysadení parašutistov do balónu udrhel blesk. Vysadzovač okamžite vyskočil a bez problémov pristal na chrbtovom pilotnom padáku. Nevieť meno a ani rok, ale bolo to v období 1952-56. Tiež neviem meno vysadzovača.

Príhoda č. 2

Pri výmene vysadzovačov v koši balónu, poryv vetra neudržala slabo zatiahnutá brzda bubna navijaka a balón sa prudko vzniesol do vzduchu. Obsluha navijaka reagovala prudkým zabrzdzením, čo zapríčinilo pretrhnutie lana. V koši ostali dvaja vysadzovači s jedným chrbtovým pilotným padákom. Balón začal prudko stúpať a keď chceli vypúšťať vodík poistným ventilom s hrôzou zistili, že nie je funkčný, lebo zamrzol. Pri uvoľňovaní stlačeného

vodíka vzniká opačný jav ako pri stlačovaní, keď vzniká teplo. Rozhodli sa, že keď sa balón roztrhne, čo sa malo stať podľa prepočtov asi vo výške 3000 m sa pokúsia zachrániť na jednom padáku. Vietor ich unášal smerom na Košice a balón sa natočil tak, že slnečné lúče dopadali priamo na poistný ventil a ten rozmrzol a stal sa funkčným. Teraz už opatrne začali vypúšťať poistným ventilom vodík a balón začal konečne klesať. V okamihu, ako sa kôš dotkol zeme zatiahli za lano strhávacieho pása, vodík týmto otvorom unikol a oni bezpečne pristáli v poli. Vysadzovačmi boli vojak z povolania rotný Křížka a vojak základnej služby, ktorého meno si už nepamätám. Křížka bol povýšený na podporučíka a mám dojem, že vojak základnej služby bol povýšený o dve hodnosti. S Křížkom som slúžil a túto príhodu poznám z jeho rozprávania. V roku 1958 natáčali o tejto príhode aj krátky film „Dvaja muži a balón“. Dej bol posunutý k západným hraniciam. Tiež som v tom filme aj s Heralom a Smolíkom skákal. Ani neviem či bol dokončený.

Za prípadné nepresnosti sa dotknutým ospravedlňujem. Ved' je to už 51. rokov.

Pod'akovanie patrí i kolegom – parašutistom, ktorí nezištne (a zadarmo), poskytli informácie, okorenili suchú reč histórie a čísel, hlavne Petr Čejka, Vlado Zámečník, Petr Blahout. Pôvodne som mal článok určený pre časopis KVV BA - Červené baretý. Rozhodol som sa nakoniec pre pružnejší časopis KVV BB – Spravodajcu, hlavne kvôli príspevku Vlada Zámečníka – vid' Prílohy. Článok bez príloh sa objaví i časopise SZPB – Bojovník, v niektorom z čísel 22-24.

plk. v. v. ing. Vladimír GAJDOŠ
KVVV Praha

Poznámka k príhode č. 2:

Táto príhoda bola uverejnená v našom SPRAVODAJCOVI č. 2/2008 v úvodnom článku „Muži v balóne“ od autora plk. v. v. Alberta Mikovíniho

Krátke informácie pre členov.

- ☆ *V zápisnici zo zasadnutia Predsedníctva KVV SR dňa 3. 8. 2009 v bode 3) kol. Kopecký oboznámil predsedníctvo o sumách pre jednotlivé oblasti, ktoré tvoria nimi získané 2 % z daní v euro. Tieto sumy budú oblastiam poukázané, pričom centy uvedené za desatinnou čiarkou budú predisponované ako poštovné výdavky predsedníctva. Pre oblasť Banská Bystrica je to suma vo výške 176, 71 euro.*
- ☆ *V dňoch 13. – 23. 8. 2009 sa konali 34. vojenské majstrovstvá sveta v parašutizme CISM na letisku Bol'kovce pri Lučenci. MS v parašutizme sa zúčastnilo 157 mužov a 51 žien z 31 krajín celého sveta. Spomedzi nich boli najúspešnejší Francúzi a Rusky. Slováci skončili v presnosti pristátia na šiestom mieste.*
- ☆ *Dňa 15. augusta 2009 sa uskutočnilo podujatie „Stretnutie generácií“ na Kališti pod záštitou predsedu BBSK M. Murgaša za účasti prezidenta SR I. Gašparoviča. Tejto akcie sa zúčastnili štyria členovia nášho klubu – J. Šťastný, I. Bartoš, B. Diško a D. Hancko.*

- ☆ 29. augusta 2009 sa v Banskej Bystrici konali oslavy 65. výročia SNP, ktorých sa zúčastnili kol. Hancko, Lacko, Bartoš...
- ☆ V dňoch 4. až 6. septembra 2009 sa v Smoleniciach uskutočnil 5. ročník Memoriálu zakladateľov výsadkového vojska a 1. ročník Memoriálu Štefana Baniča, vynálezcu padáka pod záštitou predsedu Trnavského samosprávneho kraja T. Mikuša. Organizátorom bol O-KVV Bratislava v spolupráci s Obecným úradom Smolenice.

Prevzaté foto z www.smolenice.com

- ☆ 18. septembra 2009 pri príležitosti 15. výročia založenia Klubu vojenských výsadkárov Slovenskej republiky sa uskutočnilo slávnostné zasadanie celoslovenskej rady v priestoroch VÚ 2790 v Žiline. Celý priebeh stretnutia sprevádzala slávnostná a dojemná atmosféra. Ako je už u vojakov zvykom, nechýbala ani časová presnosť sprevádzajúca celý program. Po prinesení zástav a hymne Slovenskej republiky sa dostal k slovu predseda KVV – SR, plk. v. v. Anton Múdry, ktorý vo svojom príhovore vyzdvihoval dôležitosť 5. pluku Špeciálneho určenia v Žiline. Po ňom vystúpil minister obrany Slovenskej republiky Jaroslav Baška. Nasledujúce chvíle patrili hosťom z výsadkárskeho klubu Slovenska i Čiech, ktorí sa postupne striedali za mikrofónom a odovzdávali pozdravy a gratulácie. Medzi nimi nechýbali ani písomné pozdravy zahraničných výsadkárov. Nakoniec sa prešlo k samotnému aktu oceňovania zaslúžilých veteránov, ktorých si uctila naša armáda a Klub vojenských výsadkárov SR pamätnými medailami. Celú oficiálnu časť zakončili veteráni symbolickým nasadením červených baretov a hymnou výsadkárov (prevzaté zo Žilinského večerníka).

Záverom

O uvedených podujatiach budú členovia klubu informovaní podrobnejšie na výročnej členskej schôdzi, ktorá sa uskutoční začiatkom budúceho roka. Toto číslo SPRAVODAJCU je tohto roku posledné, ďalšie vyjde na budúci rok.

**SPRAVODAJCA č. 5/2009. Tlač: HP Photosmart C4180.
Len pre vnútornú potrebu členov KVV SR (bez gramatickej úpravy)**